

Η ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ ΤΗΣ «ΧΑΡΑΥΓΗΣ»

ΑΠΟ ΤΗΝ 1η ΣΕΛΙΔΑ

την Μαρία Φαραντούρη, τον Πέτρο Πανδή, τον Καλογιάννη. Τα μηνύματα του Μίκη έρχονταν τώρα από το Παρίσι ή μέσω του Παρισιού. Ήταν όλο φλόγα σ' εκείνες τις σταυροφορίες του, όλο παλμό, δημιουργική ζέση. Είχε αρχίσει δουλιά και πάνω στο «Κάντο Γκενεράλ» του Πάμπλο Νερούντα και γινόταν τροβαδούρος όχι μόνο της αδούλωτης Ελλάδας αλλά και των μαχητών στη Λατινική Αμερική, που τον έβλεπαν εκφραστή και της δικής τους αδούλωτης ψυχής. Μας είχε στείλει τότε θυμάμαι μια φωτογραφία με το Νερούντα σε στιγμή δοκιμής. Είχαν συμφωνήσει με τον Αλλιέντε να δοθεί η επίσημη πρώτη του «Κάντο...» στο μεγάλο στάδιο του Σανπάγο. Κι' είχε οριστεί για το Σεπτέμβριο του '73 εκείνη η συναυλία. Αλλοίμονο όμως τον πρόλαβε ο Πινόσέτ...

Θυμάμαι σ' εκείνα τα ήσυχα χρόνια τη χαρά μας, όταν ήρθε το μήνυμα πως κατεβαίνει στην Κύπρο. Και την αγανάκτηση μας όταν του απαγορεύτηκε η είσοδος. Έγινε εκεί στο αεροδρόμιο η συνάντηση, στην αίθουσα των διερχομένων και ο Μίκης με μια σαρκαστική διάθεση μας έλεγε πως δεν γνώριζε πώς το αεροπλάνο του είχε κατεβάσει στην... χουντική επικράτεια. Δεν μπορούσε να καταλάβει πώς ο Μακάριος είχε ενδώσει στην πίεση του Παπαδόπουλου. Μια ομάδα Κυπρίων φίλων του συνέχισε τότε το ταξίδι μαζί του προς τη Βηρυτό, για να χειροκροτήσουν τον Μίκη στο Καζίνο όπου θάδιε συναυλία. Είναι απ' εκεί που πρωτοπήραμε την κασέττα με τα «18 λιανοτράγουδα», με κείνο το κλασσικό πια «Την Ρωμιοσύνη μη την κλαις».

Κι' ύστερα η δική μας τραγωδία κι' η πτώση από την άλλη της χούντας το '74, οι πυκνές μας συναντήσεις στην Αθήνα, οι συναυλίες τους για την Κύπρο, τους πρόσφυγες μας, που τις μετέφερε κι' εδώ φλογίζοντας τον τραυ-

ματισμένο λαό μας. Ήταν η περίοδος των σταδίων που ξεχειλίζουν από κόσμο. Νιάτα που παραληρούσαν μέχρι τις πρωινές ώρες σεγοντάροντας την βραχνιασμένη από την κούραση φωνή του Μίκη, που ακτινοβολούσε κυριολεκτικά βλέποντας πόσο απόλυτα συνταιριάζεται το έργο του με το παλλαϊκό αίσθημα.

Είναι σ' εκείνη όμως την περίοδο, λίγους μονάχα μήνες μετά την αλλαγή και γύρω από τις πρώτες εκλογές στην Ελλάδα (Φθινόπωρο '74) που ο Ίσικης δέχτηκε κι' έναν ισχυρό προσωπικό κλονισμό. Δεν πήρε, για μια σειρά λόγους, τους σταυρούς προτίμησης που χρειαζόταν για να εκλεγεί βουλευτής. Ένωσε προδομένους, εγκατάλειψε την Αθήνα κι' εγκαταστάθηκε στο Βραχάτι.

Ζήσαμε από κοντά τότε τον Μίκη. Τις αμφιβολίες του, τα ερωτηματικά του, τους προβληματισμούς του, την πικρία του γι' ανθρώπους και πράγματα. Σ' όλες όμως τις στιγμές βρισκόμουν αντιμέτωπος όχι απλώς μ' ένα βαθιά προβληματιζόμενο πνεύμα, μ' ένα δημιουργό που σ' εκπλήττει συνεχώς με τις ανακαλύψεις του, αλλά και με το πόσο άθρωτες είναι οι ρίζες, που του κρατούν μέσα στο κομμουνιστικό κίνημα και τα ιδανικά του.

Είναι απ' εκείνη την περίοδο, που ξεκίνησε κ' η στενή προσωπική φιλία του Μίκη με τον Χαρίλαο Φλωράκη, μια φιλία που στηρίζεται στη βαθιά αλληλοεκτίμηση.

Δόθηκαν σε συνέχεια πολλές άλλες μάχες. Κι' ο Μίκης επανήλθε στη Βουλή, έγινε αντιπρόεδρος του Παγκοσμίου Συμβουλίου Ειρήνης, έκανε εφαινελημμένα ταξίδια στη Σοβιετική Ένωση, στη Λαοκρατική Γερμανία, στη Βουλγαρία όπου του απονεμήθηκαν οι μεγαλύτερες διακρίσεις και αποθεώθηκε το έργο του, παρουσιάσαν δίσκους, του δόθηκαν παραγγελίες για συφωνικά έργα, γράφτηκαν μελέτες, διατρι-

βές για την προσφορά του στο χώρο της σύγχρονης μουσικής.

* * * *

Ο Θεοδωράκης δένοντας σ' ένα ενιαίο σύνολο τις ιδιότητες του αγωνιστή με του καλλιτέχνη — δημιουργού, βάζοντας συνειδητά την τέχνη του στην υπηρεσία της πρωτοπόρας ιδεολογίας του, επιβεβαιώνει πανηγυρικά μέσα στη πράξη τον δυναμισμό της στρατευμένης τέχνης. Κι' αυτό είναι μια ανεκτίμητη προσφορά προς το παγκόσμιο επαναστατικό κίνημα και τους προοδευτικούς καλλιτέχνες, που, ενώ νιώθουν πως ταυτίζονται μαζί του, διστάζουν να στρατευτούν στήνοντας αυτή σ' εκείνους που βλέπουν το «ασυμβίβαστο» δήθεν της ιδεολογίας με την τέχνη.

Αυτό το πλήρες οργανικό συνταίριασμα των δυο φαίνεται ιδιαίτερα στην τελευταία δουλιά του Μίκη, τον «Διόνυσο», σ' αυτό το «σύγχρονο μουσικοθεατρικό δράμα», όπως το αποκάλεσε ο ίδιος, μέσα από το οποίο παραλαμβάνει σαν σε μομφή η ηρωική και τραγική Ελλάδα των τελευταίων 40 χρόνων. Για να καταλήξει με μια πικρα στο στόμα όχι στους «ανθισμένους λειμώνες», όπως λέει το σημείωμα στο εξώφυλλο του δίσκου αλλά σε μια νέα δική, «στην Πνύκα, όπου έχουν ήδη συναθροιστεί οι κάθε λογής θανάσιμοι εχθροί του Διονύσου για να τον καταδικάσουν». Πρόκειται για ένα έργο καταπληκτικής δύναμης, αντιρωτικό εκ πρώτης όψεως, σε στίχους Μίκη, είναι τόσο πλούσιο όμως από πλευράς μελωδίας και τα μηνύματα του τόσο αληθινά και κοντά στην ψυχή του λαού, που τελικά εκείνο που μένει στον ακροατή είναι μια αγωνιστική κατάφαση της ζωής. Έσοτ κι' αν ένα από τα τραγούδια του κύκλου μας λέει «να κλαίμε την Ρωμιοσύνη»!

Ο Μίκης πιστεύει, ότι η ορμητική ανοδική πορεία του ελληνικού λαϊκού κινήματος, που έχει ανακοπεί βίαια στα χρόνια της χούντας, συναντά τώρα άλλης

μορφής τροχοπέδες, πιο διαφορετικές κι' από μιας πλευράς πιο επικίνδυνες. Δημιουργήθηκε μέσα στις νέες πολιτικές συνθήκες ένα ιδιόρρυθμο κατεστημένο, που εξαπατά, νοθεύει, προσπαθεί σ' αμβλύνει τις αιχμές του λαϊκού κινήματος, προσπαθεί να στρέψει προς άλλες κατευθύνσεις την ενεργητικότητα του λαού, μπερδεύοντας τα όνειρα του με ξενόφερτα πρότυπα που διχοθετούνται με χίλιους τρόπους, γίνονται τρόπος ζωής και σκέψης ενός μεγάλου μέρους της νεολαίας.

Είναι μέσα σ' αυτά ακριβώς τα πλαίσια, που πρέπει ν' αντικρουστεί και η μάχη που ξεκίνησε ο Θεοδωράκης ενάντια στο λεγόμενο «Σταρ Σύστημα», μια μάχη που στην ουσία της στρέφεται ενάντια στη μαζική κορτοφάρα, ενάντια στην ισοπέδωση των πάντων, από τον οδοστρωτήρα των υποποριόντων της υποκοιλότητας των αμερικανικών μονοπωλίων.

Πρέπει να πω, ότι τον περασμένο Σεπτέμβριο όταν βρισκόμουν εδώ ο Μίκης υπήρχε πολλή γκριζο στις σκέψεις του. Γύρω κι' από τα πολιτικά και τα καλλιτεχνικά πράγματα της Ελλάδας. Σε λίγους μήνες όμως τον είδαμε και πάλι να ρίχνεται στις πρώτες γραμμές της προεκλογικής μάχης, επικεφαλής του ψηφοδελτίου επικρατείας του ΚΚΕ, βάζοντας στο περιθώριο όλα τ' άλλα. Το κύριο είναι πάντα κύριο για τον Μίκη! Αυτός είναι ο Μίκης Θεοδωράκης! Ένας αγνός ιδεολόγος — μαχητής, ένας Κομμουνιστής, έτοιμος να ριχτεί σ' οποιοδήποτε μέτωπο, το ίδιο ταλαντούχος μ' οτιδήποτε καταπι-

στεύει. Ευχόμαστε με την ευκαιρία των 60 χρόνων του, στο μεγάλο καλλιτέχνη — Κομμουνιστή, τον ακριβό φίλο της Κύπρου, να συνεχίσει να δίνει με το πάθος και την αξιοσύνη, που τον χαρακτηρίζει τις ωραίες του μάχες, πούνα και μάχες δικές μας.